

دفا تر ترویج علم در دانشگاه ها ایجاد شود/ ضرورت پرداخت به ترویج علم در اسناد توسعه

ضو هیئت علمی گروه سیاست علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور با تأکید بر آن که اجزای زیست بوم ترویج علم باید در لایه های سیاست گذاری، راهبردی و عملیاتی تعیین شده و ایفای نقش کنند...

عضو هیئت علمی گروه سیاست علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور با تأکید بر آن که اجزای زیست بوم ترویج علم باید در لایه های سیاست گذاری، راهبردی و عملیاتی تعیین شده و ایفای نقش کنند، گفت: در مرحله اول نیاز به یک مرجع و هسته اصلی است که نگاه فرابخشی دارد و در لایه های عملیاتی هم ایجاد دفاتر ترویج علم در دانشگاه ها می تواند کمک کننده باشد.

سحر کوثری در گفت و گو با ایسنا به مهم ترین چالش های حوزه ترویج علم پرداخت و توضیح داد: بحث ترویج علم چند مشکل عمده دارد و مهم ترین آن ها اینکه زیست بوم ترویج علم هنوز به طور کامل در کشور ما شکل نگرفته است که اگر این زیست بوم را مدنظر قرار دهیم، باید اجزای آن را کنار هم بچینیم.

وی گفت: زمانی که قرار باشد زیست بوم ها شکل بگیرند، پیش از هر چیز نیاز به یک هسته مرکزی دارند و در مرحله بعدی هم به بازیگران و نهادهایی نیاز است که تکمیل کننده فعالیت هسته اصلی باشند.

عضو هیئت علمی گروه سیاست علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور افزود: در لایه بعدی نیاز به فعالیت های توانمندساز داریم که معمولاً این نقش را دولت ها از طریق ایجاد زیرساخت ها، هماهنگی ها، قانون گذاری ها و سایر ابزارها ایفا می کنند.

کوثری با اشاره به اینکه در هر سه لایه زیست بوم ترویج علم با چالش روبه رو هستیم، اظهار کرد: هسته مرکزی شکل نگرفته و ما مرجع واحد متخصص ترویج علم نداریم. این در حالی است که ممکن است نهادها و بازیگرانی در این حوزه وجود داشته باشند؛ اما به دلیل نبود مرجع واحد نمی توانند در این راستا نقش مشخصی ایفا کنند. لایه دولت هم به همین شکل به دلیل نبود مرجع واحد از ایفای نقش خود باز می ماند.

وی گفت: از باب سیاست گذاری، یکی از مشکلات این است که در اسناد راهبردی بالادست به طور مشخص و دقیق به موضوع ترویج علم پرداخته نشده و نقش ها تبیین نشده است.

چگونگی پرداخت به ترویج علم در لایه های سیاست گذاری، راهبردی و توسعه ای

عضو هیئت علمی گروه سیاست علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور یادآور شد: یکی از کارهایی که می توانیم در ابتدای شکل گیری زیست بوم ترویج علم به آن بپردازیم، پرداختن به ترویج علم در اسناد توسعه است، زیرا ترویج علم بخشی از زنجیره تولید علم و فناوری در ایران است و وقتی این بخش را نبینیم، همانند این است که زنجیر را از یک بخش آن رها کرده باشیم.

کوثری افزود: در بخش لایه های راهبردی و بعد از تعیین مرجعی به عنوان متولی پرداختن به امر ترویج علم در اسناد بالادستی، باید نقشه راه توسعه را بریزیم و پس از آن هم از بازیگرانی که هستند (یا احتمالاً باید به وجود بیایند)، در جهت ایفای نقش مکمل استفاده کنیم.

وی با بیان این که در لایه های عملیاتی تر می توانیم دفاتر ترویج علم را در دانشگاه ها ایجاد کنیم، توضیح داد: مرجع واحد و هسته مرکزی در این حوزه جایی است که بتواند نقش فرابخشی ایفا کند و باید تجربه کار علمی، نظری و اجرایی داشته باشد و افرادی در رأس آن قرار گیرند که اعتقاد به موضوع ترویج علم داشته باشند؛ بنابراین نهادی با این ویژگی ها می تواند به عنوان هسته اصلی اکوسیستم ترویج علم قرار بگیرد.

عضو هیئت علمی گروه سیاست علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور اضافه کرد: زمانی که هسته اصلی بخواهد ارزش افزوده ایجاد کند، لازم است بازیگرانی نقش های همدیگر را تکمیل کنند و برای اینکه علم به عموم جامعه برسد، نقش های عملیاتی، راهبردی و توانمندساز خود را ایفاء کنند. نگاشت نهایی نقش هر کدام از بازیگران (اعم از وزارت

علوم، دانشگاه‌ها، موزه‌ها و ...) در این حوزه باید استخراج شود؛ به گونه‌ای که با تکمیل نقش‌های همدیگر بیشترین ارزش افزوده را ایجاد کنند.

انجمن‌های علمی به دانشگاه در ترویج علم کمک می‌کنند

کوثری در پاسخ به اینکه نقش انجمن‌های علمی در دفاتر ترویج علم دانشگاهی چه خواهد بود، گفت: یکی از گلوگاه‌های ما این است که در دانشگاه‌ها هر ساله تعداد زیادی پایان‌نامه در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری داریم، اما بسیاری اوقات از دستاوردهای این پایان‌نامه‌ها در جهت آگاه‌سازی عموم استفاده نمی‌شود؛ این در حالی است که این موضوع نظارت عمومی بر این دستاوردهای علمی را نیز محقق می‌کند.

وی خاطرنشان کرد: قطعاً با ایجاد دفاتر ترویج علم در دانشگاه‌ها می‌توان زنجیره ترویج علم را کامل کرد و انجمن‌های علمی به دلیل آنکه در همه دانشگاه‌ها پایگاه دارند، به نهاد دانشگاه در این حوزه کمک می‌کنند.

عضو هیئت علمی گروه سیاست علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور تأکید کرد: به طور کلی اگر کارها را به انتها نرسانیم، ارزشی که جامعه باید از آن منتفع شود را به دست نمی‌آوریم و به عنوان مثال هیچ گاه پایان‌نامه‌ها با کیفیتی که باید، ارائه نمی‌شود یا افراد به دلیل عدم آگاهی نمی‌توانند در تکمیل فرآیندها به هم کمک کنند.

کوثری در پایان افزود: دولت با توجه به قانون شکست بازار که بخش خصوصی به تنهایی قادر به انجام آن نیست، باید نقش خود را در حوزه ترویج علم ایفا کرده و در این حوزه از طریق قانون‌گذاری و تخصیص بودجه، حمایت‌های لازم را فراهم آورد.